

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi pol in velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne ver-
stice, če se natisne enkrat, 10 kr., dvakrat
14 kr., trikrat 18 kr.

Štev. 10. V Mariboru 20. maja 1877. Letnik V.

Iz štajerskega deželnega zbora.

(Konec.)

Poročevalec dr. Wretschko čita načert postave:

§. 1. Vsako izpraznjeno učiteljsko mesto naznani krajni šolski svet okrajnemu šolskemu svetu, kateri razpiše praviloma konkurs za novo nastavljenje.

§. 2. Razpis službe naj obsega službeni kraj, kategorijo službe, službene dohodke in potrebne priloge k prošnji, katero naj prosilci na krajni šolski svet vpošljejo.

§. 3. Razpis službe je priobčiti v vladnem deželnem listu in v enem ali več drugih strokovnjaških listih, katere okrajni šolski svet določi.

§. 4. Obrok za vlaganje prošenj je najmanj 4 tedne. Prošnje že nastavljenih učiteljev se vlagajo pri predstavljenih okrajnih šolskih svetih, kateri je pošljejo na dotični krajni šolski svet.

§. 5. Krajni šolski svet zbira prošnje in poroča v 4 tednih po minulem obroku svoje mnenje o prosilcih za izpraznjeno službo.

Ti §§. se sprejmejo brez debate.

§. 6. Definitivno nastavljenje ravnateljev, nadučiteljev, učiteljev in podučiteljev na javnih ljudskih šolah se verši po deželni šolski gosposki s sodelovanjem okrajnih (mestnih) šolskih svetov in to sodelovanje je v tem, da se ima pravica predlaganja ali imenovanja.

Pravico imenovanja ima mestni šolski svet v glavnem mestu v Gradcu za vse učiteljske službe (nadučitelje, učitelje, podučitelje) javnih ljudskih šol, razen direktorijev in učiteljev na višjih razredih meščanskih šol.

Pravica predlaganja ima mestni šolski svet v Gradcu za vsa ona učiteljska mesta, za katera nima pravice imenovanja;

drugi okrajni in mestni šolski sveti imajo pa pravico predlaganja za vse službe na ljudskih šolah v svojem obsegu po merilu te postave.

Pri §. 6. se vname radi tega živahna debata, ker je učni odsek predruožil bil načert deželnega odbora. Po tem načertu naj bi mestni šolski svet v Gradcu imenoval samo učitelje onih ljudskih šol, ki ne presegajo 5 razredov. Toda učni odsek je hotel dati graškemu mestnemu šolskemu svetu tudi pravico do imenovanja nadučiteljev. Zoper ta predlog se je bil oglasil pl. Hackelberg, vit. dr. Schreiner in namestnik pl. Kübeck. Za mestni šolski svet se je bil potegnil dr. Rechbauer. Govor tega poslanca je zlasti v tem znamenit, da se je z ene strani vjemal z mnenjem dr. Serneca, a z druge pa z mnenjem dr. Kronesa. — Naposled je bil sprejet predlog Hackelberg-ov, po katerem graški mestni šolski svet ne imenuje nadučiteljev.

§. 7. Mestni šolski svet v Gradcu izvoli v slučajih, kjer ima pravico imenovanja, med prosilci onega, kateri se mu najprimernejše zdi, in naznani to s predlaganjem vseh aktov, ki imenovanega zadevajo, v 4 tednih deželnem šolskemu svetu.

§. 8. V onih slučajih pa, kjer se nema pravice imenovanja, izdela okrajni (mestni) šolski svet tabelo kompetentov, na kateri podlagi trojico predlaga. Ako se je manj nego 3 kompetenti oglasilo, potem naj okrajni (mestni) šolski svet po lastnem previdenji enega, oziroma dva predlaga, ali pa službo na novo razpiše.

§. 9. Okrajni (mestni) šolski svet naj predloži svoj predlog z došlimi prošnjami, s tabelo kompetentov, z dokazi o razglašeni razpisa in z mnenjem krajnega šolskega sveta v 4 tednih deželnemu šolskemu svetu.

§. 10. Z imenovanjem in predlaganjem trojice ne sme nobena posebna pogodba združena biti; vsaka zaveza kompetenta proti tej določbi je neveljavna in pravno brez upljiva.

§. 11. Pri nastavljenji na službo je deželni šolski svet navezan na imenovanje mestnega šolskega sveta v Gradcu, oziroma na predlog trojice okrajnega (mestnega) šolskega sveta tako, da se služba ne sme podeliti drugemu, kakor imenovanemu ali od okrajnega (mestnega) šolskega sveta predlaganemu.

Izjema od te omejitve sme deželni šolski svet le takrat imeti, ako imenovani ali predloženi nema zmožnosti (§. 48 postave od 14. maja 1869) ali pa, ako je dotični zadolžil se v velikih npraskih pogreških ali takih djanjih, vsled katerih bi se že nastavljeni učitelj moral odpustiti in se mu po §. 50 iste postave nastavljenje odreči moglo.

§. 12. Ako se nastavljenje imenovanega ali pa po §. 8 nastavovanega zabrani, tedaj se akt te obravnave verne z vzroki za branitve okrajnemu (mestnemu) šolskemu svetu, kateremu je pripuščeno, da v 14 dneh družega imenuje, oziroma druge predlaga, ali pa se pritoži na naučno ministerstvo.

§. 13. Ako deželni šolski svet imenovanje odobri, oziroma vsled predloga trojice koga imenuje, tedaj izdela deželni šolski svet dekret, sklicovaje se v njem na imenovanje oziroma predlaganje in zaznamnovaje službene dohodke. Ob enem naroči okrajnemu (mestn.) šolskemu svetu, da nastavljeni priseže in službo nastopi.

§. 14. Začasno nastavljenje izpraznjenih služeb pripada po §. 27. točka 8 postave od 8. febr. 1869 kakor do sedaj okrajnim (mestnim) šolskim svetom.

Ti §§. so se sprejeli brez spremembe tako, kakor sta jih deželni odbor in učni odsek nasvetovala. Pri §. 15. pa, ki govori o prestavljenji učiteljstva po deželnem šolskemu svetu iz „službenih obzirov“ in po disciplinarni poti, vname se živahno razgovarjanje. Poslanca dr. Boes in dr. Heilsberg govorita v tem smislu, da bi se moral ne samo pri prestavah iz službenih obzirov, ampak tudi pri premeščenjih po disciplinarni poti okrajni (mestni) šolski sveti za mnenje poprašati. Zoper ta predlog so pa govorili: namestnik pl. Kübeck, Pairhuber, dr. J. Kaiserfeld, dr. Rechbauer in Reuter; naposled je bil sprejet §. 15. od učnega odseka, ki se glasi:

§. 15. Pravico, učiteljsko osebje na druge službe prestavljati, ima neomejeno deželni šolski svet. Vsak učitelj se mora vdati premeščenju, katero deželni šolski svet na podlagi dognane disciplinarne preiskave ukaže. Ravno tako more deželni šolski svet ukazati prestavljenje iz „službenih obzirov“, ako je s tem zadovoljen oni, ki ima pravico imenovanja ali predlaganja, in ako prestavljeni ne terpi škode na svojih dosedanjih dohodkih in ako se mu stroški preseljevanja iz deželnega šolskega fonda povernejo.

Brez debate se sprejmó tudi sledeči §§.:

§. 16. Nastavljenje učiteljev za neobligatne predmete, kakor tudi učiteljic za ženska ročna dela v slučajih, zaznamnovanih v §. 15, točke 2., 3. p. od 14. maja 1869, se verši enako, kakor pri drugih učiteljih, z razpisom ali pa brez razpisa službe v sporazumljenji z deželnim odborom v zadevi dokodkov in časa porabljenja.

§. 17. Po nastopu veljavnosti te postave nemajo več veljave dosedanje postave o nastavljenji učiteljev ljudskih šol, zlasti I. oddelek deželne postave od 14. febr. 1870.

§. 18. To postavo ima izpeljati minister za bogočastje in nauk.

Skupno izgovarjanje v narodnej učilnici.

(Po Wiedemanu predelal Tone Brezovnik.)

(Dalje.)

7. Nekoliko razširjeni stavki.

Kmet gre na njivo. Jaz sem nov nož kupil. Mož živ plot dela. Gerd tič je krokar. Mlad bert je biter. Bel pert je na mizi. Sin je stal pri oknu. Smert nič ne zbira. Veš pot do kruha? Strah ga je bilo. Dan je dan od boga. Ves trud brž mine. Ta čast gre bogu. Gos gre po travi. Klop je pri oknu. Pek peče kruh. Franc spi v sobi. Brat ve za knjigo. Ne pij čez mero. Les tli pri vratih. Volk žre jagnje. Boj se boga. On je bil v mestu. To nij bil lep denar. Vbog mož gre po poti. Siv brus je velik. Bog je moj varuh. Svet je dom vseh ljudij. Je oko, ki vidi vse. Luč je lep dar neba. Lov je v hosti. Červ je v lesu.

8.

Sestra gre po vodo. Tiger žre mlade serne. Tica zna lepe pesni. Zima nam vzame rože. Ovca da belo volno. Mati nam dajo kruha. Dekla sme volno presti. Luna nam slabo sveti. Riba je postno jelo. Veter nam močno piha. Šolar ne piše lepo. Lipa je lepo drevo. Gradec je lepo mesto. Raca po vodi plava. Osel 'ma sivo dlako. Zidar nam stavi bišo. Sosed spi pod hramom. Solnce vsem ljudem sveti. Robec je lepo pisan. Golob rad zrno roblje. Pastir ne pusti črede. Mačka nij zvesta žival. Ura gre, bije in kaže. Tele je mesar kupil. Voznik nam pelja derva. Vrtnar je rože prodal. Koza nij divja žival. Kača po zemlji lazi. Mramor pod zemljo živi. Rana prav hudo skeli.

9.

Mali Karl spi zraven brata. Lepi pav žre mehka zerna. Velik pes gre poleg vola. Stari kmet nas lepo uči. Temen gozd 'ma mnogo dreves. Slep mož se sestri smili. Vbogi fant nas milo prosi. Kmetov mlin gre zmiraj dobro. Ljubi dan nam bitro mine. Mladi trs prav lepo kaže. Sveži mah nam daje steljo. Nova klet je blizo hrama. Vtrujen konj ne vživa ovsa. Mala pest ne pade terdo. Stara mast je dobra leka. Prazen klas se kviško vzdiga. Črni kos nam lepo poje. Beli sneg gre celi teden. Zreli sad 'ma černe pečke. Naša hči ne pleše rada. Dober ded nam dela vozek. Bolan brat se milo joče. Globok jez ne spusti vode.

10. Kratki verzi.

1) Zima mine, pomlad pride,
Vse na novo oživi.

2) Solnce zopet toplo vzide,
Hrib in dol ozeleni.

3) Še vedno lipa zeleni;
In ptica z lipe žvergoli.	13) To dopalo bo
Staršem tudi z'lož.
4) Potočič v dolu še šumlja,
In v njem se ribica igra.	14) Dobre glave, pridne roke
Vsak spoštuje, rad ima.
5) V gosčavi biva kos vesel,
In peva, kak nekdaj je pel.	15) Pridne ljubi bog otroke
In jim pravo srečo dá.
6) Obnavlja redno se pomlad
Zori jesen svoj zlati sad.	16) Prebrisana glava pa pridne roké,
So boljše blago kot zlate goré.
7) List za listom z drevja pada,
Veter ž njimi si igra.	17) Lenega čaka stergan rokav,
Palca beraška, pa prazen bokal.
8) Pomlad pride in zeleno
Perje spet dobó drevo.	18) V telesu zdravem duša zdrava,
To je na svetu sreča prava.
9) Otroci morajo zgodaj vstati,
Ino v svoje šole se podati.	19) Pridni, čedni vseh strani
Dobri so otroci vsi.
10) Kdor posluša, pazi rad,
Hitro nauči se brat.	20) Oj otroci vbogajte,
Vaše skerbne matere!
11) Pazljiv moraš biti
Če hočeš se učiti.	21) Š'ba, ti si malo pridna reč!
Vbogaj le, potem ne tepem več.
12) I, i, i, i, i,
Pridni bomo vsi.	22) Poj mi tiček moj,
Ljubi tiček moj!

Nikakor ne menim, dragi kolega, ka mislimo, da bi si sam za narekovanje in skupno izgovarjanje primernih besed ali stavkov poiskati ne znal, ne. Hoteli smo ti samo prav prilžno napraviti. Radi tega napisali in overstili smo jih. Menda se jo ne boš togotil, da smo ti pripravljajnje (praeparatio) prištedili? „Pripravljenje?“ vpraša eden. Se li ne morejo take priproste besede in stavki kar naravnost „iz rokavov tresti?“

(Dalje prih.)

Fizika v narodnej šoli.

(Spisal Antonij Leban-Mozirski.)

IV.

Gorkota tudi napravi, da se telesa raztegujejo. In to je ena naj bolj očevidnih prikazni. To lahko vidimo n. pr. ako se posoda napolni prav zverhoma s katero koli kapljino in ako se ta počasu greje, začne se kmalu čez rob cediti in to radi tega, ker jo toplota razteza. Naj se stisnjeni mehur, v katerem je še nekoliko zraku in ki je dobro navezan, nese na toplo mesto, kmalu bo zadobil zavoljo raztezanja zapertega zraka tako podobno, kakor da bi ga bili z ustmi napihnili. Iz teh poskusov je

razvidno, da toplota ne razteza le trdna telesa, a tudi kapljiva in plinava, in sicer tim bolj, čem večja je gorkota. Lastnost teles, da se raztezajo tem bolj, čem več se segrejejo, se uporablja, da določimo njihovo toplino. Naprave — orodja — s katerimi merimo toplino teles, imenujemo toplomere ali termometre. Telo pa, ki kaže sè svojim raztezanjem toplino, zove se toplomerska snov. Kako se toplomer naredi, nij treba mi tukaj razjasnovati. To najdemo tudi v „drugem berilu“, stran 76, v 60. odstavku: „Toplomer“. Potem, ko je učitelj z raznimi izgledi nagledno pokazal, kako se telesa pri različni toplini raztezujejo in tudi zopet skerčijo, naj jim — dejal bi skoro v zabavo stavi sledeča vprašanja:

Zakaj dene kovač železno okovo razbeljeno okolo kolesa, žreblji, s katerimi okovo lesu pribije, so pa — merzli? Zakaj počí kozarec, ako naenkrat vrele vode nalijemo ali pa, ako ga postavimo na vročo peč?

Zakaj se raznesejo posode, v katerih voda oledeni? Pri tem vprašanju se lahko pove, da moč zmrzle vode usled raztezanja je tolika, da raznese celo skale in železne bombe.

Zakaj naše stoječe vode ribniki in jezera ne zmrznejo do dna? Zakaj počí kostanj z glasnim pokom, ako ga nijsmo prej narezali, kakor hitro ga denemo na živo oglje ali jako vroč pepel?

Zakaj se verti mala, iz papirja narejena kačica, ako jo obesimo na konico žice ali pletilke, ki je spodaj v diljico ali plato vterjena, in ako jo potem deržimo blizu zakurjene peči ali nad lučjo?

Otroci! Večkrat se zgodi, da najmanjši delki trdnih teles zgubijo po toploti svojo skupnost, oni postanejo najme, ko so dosegli neko določeno toplino, kapljivi; tedaj rekamo: trdna telesa se tope, tajaajo. Stopinja gorkote, pri katerej se telo taja, je odvisna od snovne kakovosti telesa; imenujemo jo tališče trdnega telesa. Led se taja pri 0° , maslo 32° , rumeni vosek 61° , beli vosek 68° , méd $900-1000^{\circ}$, srebro 1000° , lito železo $1100-1200^{\circ}$, zlato $1200-1250^{\circ}$, kovno železo 1600° , platin 1300° C.; svinec 267° R. = $1335:4 = 333^{\circ}$ C.

Kapljiva telesa postano sè sprejemanjem toplote plinava; tedaj rekamo: ona shlapé (spuhte) ali sparé. Ako je taka kapljina dosta gorka in ako jej še druge gorkote privajamo, tedaj dviga se hlap iz njene globočine v obliki mehurčkov; tedaj rekamo: kapljine vro. Toplina, pri katerej kapljina vre, je odvisna le od narave tekočine; imenujemo jo vrolišče. Voda vre pri 100° , živo srebro 360° C.

Izkušnja uči, da posoda, v katerej krop vre, počí, ako je tako dobro zamašena, da para iz nje ne more. Iz tega se da sklepati, da ima ulovljena in stisnjena para veliko moč, ki bi se dala ravno tako v prid obrniti, kakor voda, ki ž njo mline

gonimo. In res so iznašli pripravo, v kateri je para tako napeljana, da verti kolesa, ter goni parne vozove z dolgo versto obloženih voz vred po železnicah, ladije parnice po morji in parne stroje v tovornah. Uže v 17. stoletji imeli so stroje, ki jih je para guala. Bile so pa še prav nepopolne, in stoperv okolo 1763 je Anglež Jakob Watt napravil tako parno mašino, kakoršno so v bitnosti današnje. Pervi veči parobrod je naredil 1807 Amerikane Robert Fulton. Kurijo se parne mašine navadno s premogom. Pa ne samo velika vročina, a tudi vsaka toplina spreminja skupnost kapljivih teles, tako najme, da shlape njihovi delki, ki so na poveršini v dotiki s zrakom. Takej soparici pravimo puh. Tekočine spuhte pa tem hitreje, čim večja je poveršina puhtečega telesa in čim večja je toplina njegova, potem pa, čim manj zaprek se razširjanju puha stavi. Tudi trdna telesa spuhte; n. pr. kafra, jod itd.

Tekočina premenivša se v puh, vzame svojemu obližju gorkoto. V mokrem oblačilu nas mrazi, kedar pridemo iz kopeli; človek bi zmerznil opoldne, kedar solnce po letu najmočnejše sije, ko bi ga namazili nagega z etrom. Jeduako lahko učitelj otrokom v šoli na prav umevni način razlaga neobširno polje fizičnih prikazni. Moja naloga nij tukaj vse na tanjko povedati. Vsak naj gleda, da bolj ko mogoče si pomaga, kajti naša berila nikakor ne zadostujejo. Ko je bila snov na vse strani dobro prižvekovana, pribavljena, bode učitelj z sledečimi vprašanji poizvedel, ali ga je mladina dobro razumila. Moje mnenje je, da se vprašanje celi šoli stavi, a od posameznega odgovor terja; tako bode disciplina dobra in vsak otrok je prisiljen misliti.

Zakaj je mogoče svinec nad svetilnico raztopiti, železa pa ne?

Zakaj je spomladi zrak hladen, dokler se led in sneg še tajata? Zakaj se posuši mokro perilo na zraku? Zakaj obešamo perilo, kedar je hočemo posušiti? Zakaj se perilo ob vlažnih jesenskih dneh neče posušiti? Zakaj je zrak ob vročih letnih dneh po dežji ohladen? Zakaj voda ogenj pogasi? Zakaj je mogoče v najtoplejšem letu vino hladno ohraniti, s tem, da odenemo steklenice z mokrimi rutami? Zakaj so kapljine v luknjičavih posodah v najtoplejšem letu jako hladne? Kako je mogoče, da preterpi človek toliko vročino? Zakaj nam je celo ob vročih dneh tako mraz, ko stopimo iz kopeli? Zakaj je lahko prehladiti se, ako obderžimo svojo mokro obleko na sebi? Zakaj pojde dež, ako pri mirnem zraku neče dim kvišku? Zakaj se nekatera telesa, osobito lasje in strune iz črev v volhkem zraku raztezajo? Zakaj so naša oblačila mokrotna, ako se ob lepih pomladanskih ali jesenskih večerih sprehajamo? Zakaj se poté naša stekla v oknih, ako se zunaj zrak ohladi? Zakaj so rastline osobito po lepih pomladnih ali jesenskih nočeh mokre? Zakaj pri oblačnem nebu nij rose? Zakaj so polja in travniki

v lepih jesenskih nočeh često slanoj pokriti? Zakaj vidimo v mrazu izsopljeno sapo? Zakaj so osobito jeseni in po zimi tako pogostoma megle? Zakaj nastane iz oblakov dež? Zakaj vidimo takrat, da se pri popolno jasnem nebu in mirnem zraku naenkrat narede oblaki, drugikrat pa zopet oblaki baš tako naglo zginejo? Zakaj se pokrovec posode pri ognji z močjo dviguje, večkrat tudi celo zverne? Sè tacimi vprašanji se duh mladine vedri; mladina se uči misliti; vprašanja naj bodo vzeta iz praktičnega življenja. Tedaj poduk naj bode praktičen. Kehr pravi: „Praktisch ist er (poduk) nur dann, wenn er naturgemäss ist, d. h. wenn er nicht allein den Naturgesetzen der Menschenatur und des Kindesgeistes, sondern auch der Natur des betreffenden Unterrichtsgegenstandes entspricht.“ Vsekako je pa treba, da otroci dobro pojmiyo, in potem je vse dobro: „Rem tene, verba sequentur“.

(Dalje prih.)

Kocenov zemljepis za narodne šole.

Poslovenil Ivan Lapajne.

II. Oddelek.

Zemlja kot bivališče človekovo.

(Dalje.)

23. Vojvodstvo Kranjsko.

180 kvadr. milj (100 □ miriam.) in 463.000 lj.

Kranjska dežela je večjidel gorata dežela. Na severji so julske ali bohinske Alpe (Mangart 8462' = 2675 m.), Triglav (9036' = 2865 m.) in Črna perst. Na koroški in nekoliko na štajerski meji so Karavanke (Stol 6750' = 2230 m.), Storžec 6700' = 2120 m.) in kamniške planine (Grintovec 8100' = 2530 m.). Na Dolenjskem je najvišji veršac Kum 3849' = 1217 m. Na Notranjskem, t. j. na južno-zahodni strani je Kras, t. j. nekoliko obraščena, a večjidel golo višavje brez odpertih dolin (Hrušica, Nanos in Snežnik sta najvišja verha na Notranjskem). Na dolenjski strani so Górnjanci večje pogorstvo.

Kranjska je po naravi ločena v tri dele: Gorenjsko, (severni del okoli Save med julskimi Alpami in Karavankami), Dolenjsko (južno-vzhodni del med Savo in Kulpo) in Notranjsko to je zahodni del, namreč Kraševina z vipavsko dolino in idrijskimi doli.

Perva reka na Kranjskem je Sava, ki se pri Radoljci steka iz podkorenske in bohinske Save (Savice) ter teče dolgo pot po Kranjskem. Njeni dotoki na desnem bregu so: Sovra, Ljubljanska in Kerka; na levem bregu: teržiška Bistrica, Kokra in kamniška Bistrica.

Med temi je Ljubljana najimenternejša. Daleč na Notranjskem izvira pod imenom Pivka, ki se po kratkem teku v postojnsko jamo izliva. Pri Planini se zopet prikaže izpod zemlje, ter se pod imenom Unca po planinski dolini zvija, a zopet zgine pod zemljo. Pri Verhniki pa zopet izpod zemlje privre in se imenuje Ljubljana, teče po Ljubljanskem mahovji, skozi Ljubljano in se pri Zalogu v Savo izteka. Idrija in Vipava se iztekate v Sočo. Kranjska ima mnogo lepih jezer, n. pr. na Gorenjskem blizu virov Save bohinjsko, korenško in prekrasno blejsko jezero. Na Notranjskem je znano cerkniško jezero, ki nekaterokrat po leti popolnem usahne.

Podnebje je na Kranjskem različno, po gorah hladno, po dolinah nekoliko topleje. Na Notranjskem piha zlasti po zimi viharna burja.

Kranjci redi nekoliko poljedelstvo, nekoliko živinoreja, dasi ni niti prvo, niti druga ne zadostuje. Radi tega se mora žito iz tujih dežel, zlasti iz Banata uvaževati; živinoreja bi se tudi na višjo stopinjo povzdigniti morala. Izmed kopianin se dobiva največ živega srebra (v Idriji), koplje se tudi premog (v Zagorji na Dol.), nekaj železa na Gorenjskem itd.

Obertnija se po malem razvija, velikih fabrik ni.

Za duševno izobraženost skerbé srednje šole, 5 v vsej deželi, in kacic 240 ljudskih šol, kar je dosta premalo.

Prebivalstvo je slovenske narodnosti, samo kacic 20.000 je Nemcev (Kočevarjev). Sedaj šteje dežela 11 okrajnih glavarstev.

Ljubljana (24.000 lj.) na Ljubljani, na mestu rimske Emone, ima gimnazijo, realno, učiteljsiše in več drugih šol; slovenska Matica, knjižnica, muzej, mnogo društev. Fabrika za prejo bombaža, pivovarna, nova tobakarnica. V okolici je ljubljansko mahovje (močvirje), ki daja mnogo šote, in od katerega je uže polovica posušenega.

Druga mesta na Gorenjskem so:

Kranj (2200 lj.), nižja realna gimnazija, živahna obertnija in trgovina. Škofjaloka (2300 lj.), nekdanj posestvo brizinskih škofov. Teržič (2000 lj.), obertnija z železom. Radolica, Kamnik, Bistrica, Sava, Javornik, Železniki, Kropa in Kamnagorica imajo fužine.

Na Dolenjskem: Novomesto (Rudolfovo 2000 lj.), na Kerki, realna gimnazija, okrožna sodnija. V bližnjih Toplicah so rudninske toplice. Kostanjevica, Kerško in Metlika vinska kraja. Kočevje in okolica imata nemške naselnike. Ribnica, kupčijo z lesnino (rešeti).

Na Notranjskem: Postojna (1500 lj.), sloveča podzemeljska jama. Cirknica z znamenitim jezerom. Ipava ima toplo podnebje, sadje in vinoreja. Idrija (4000 lj.) s slovečim rudnikom živega srebra.

24. Primorsko

t. j. pokuežena grofija goriška in gradiška, mejna grofija isterska in teržaško mesto z okolico.

145 □milj (80 □miriam.) in 584.000 lj.

Primorsko je skoro povsodi hribovita in visoka planota, samo okoli dalnje Soče so doline. Na severju so južne apne-

niške Alpe (Čanin 7200' = 2275 m., Kern 7100' = 2245 m.) Na južni strani Idrije se začneja Kras s Ternovskim gozdom (Merzavec 4448' = 1406 m.) Pravi Kras se začneja šele za vipavsko dolino in se pod imenom Čičarije do Reke razteguje. Ta enolična skalnata planota je po večjem gola in ima malo rastlin. Razderto kamenje, ki jo pokriva, poserkava vso vodo v se in nima niti rek, ne potokov, ne studencev. Večkrat pa tod huda burja brije.

Največja reka je Soča, ki izvira na zahodni strani Triglava in se v jadransko morje izliva (v terziški zaliv). Na levem bregu sta: Idrija in Ipava. Posebno čudna je Reka, ki z Kranjskega priteka in dalje časa pod zemljo teče. V Istri je samo nekaj potokov.

Podnebje je različno, po goratih krajih merzlo, zlasti po zimi kedar burja brije, po leti pa je vroče. Ob dolnji Soči in ob morskem obrežju je pa mehko podnebje južne Evrope.

Poljedelstvo ne more biti posebno razvito, ker je ob Soči le ozka dolina, ki ne more veliko žita dajati. Kras ima pa že tako skalnat in plitev svet, kateremu navadno tudi močje primanjkuje. Na gornjem Goriškem je še precej gozda (Ternovski gozd). V goriški okolici pridelava se še precej sadja in vina, vendar bi bilo še boljšega napredka v vinarstvu in sadjarji želeti. Ob morskem obrežju v Istri raste oljka, ki daja olja še več, nego za domače potrebe.

Z govedarstvom se pečajo na zgornjem Goriškem, ovac imajo pa tudi v Istri dovolj. Po vsem Primorskem, zlasti okoli Gorice in pod Gorico se tudi svilarstvo v novejem času še dovolj razširjuje. Ob morskem obrežju se pečajo tudi z ribštvom.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Št. Lorenca pod Prožinom, 6. maja 1877. Učiteljsko društvo Celjsko je imelo 3. maja svoj redni shod, kojega se je 15 udov udeležilo. Zapisnik zadnje skupščine se prebere in brez ugovora poterd. Ker nekateri udje, delujoči po bolj odstranjenih krajih niso imeli prilike o uspehu naših petecij na deželni zbor v obširnejih in natančnejih poročilih čitati, poroča na prošnjo predsednikovo o omenjenih uspehih ali pravilneje rečeno o neuspehih naših prošenj g. Blüml.

Gospd. učiteljica Kankel ima daljši govor o avtoriteti učiteljevi pred svojimi gojenci in gojenkami, o veljavi učiteljevi pri učencih. Njen govor je bil zanimajoč in od nazočih pohvalno sprejet.

V zastopnika našega društva pri prihodnjem zborovanji štaj. učiteljsko zveze v Gradci se volita g. Lopan in g. Blüml.

Gosp. Weiss povprašuje, ali nebi naše društvo tudi letos v pomladanskem času enkrat zunaj kje (ne v Celji) zborovalo. Po nekaterih za in proti opombah se večina izreče, da naj bode prihodnji shod v Žavcu.

O mlačnem udeleževanju mnogih udov pri društvenih shodih, o njihovem popolnem nezanimanju za društvene obravnave in sklepe ne pristojna vedno jadikovati, ker bi se utegnilo iz posameznih sklepati na vsoto.

V. J.

Slovstvo.

(23 Kirchenlieder für die Schuljugend. — 23 Cerkvenih posem (!) za šolsko mladino.) Tako je naslov knjižici, katera obsega omenjeno število cerkvenih pesmi, namreč 10 slovenskih in 10 nemških in 3 v obeh jezicih. Pesmi je četveroglasno postavil Anton Förster, a založil je lično knjižico Rud. Milic v Ljubljani, kjer se tudi dobiva. Dobro bode služila šolajoči se mladini v Ljubljani, pa tudi drugod se more z vspehom rabiti. Še dobre šolske pesmi naj bi izišle v taki knjižici.

(Nemško čitanka.) V c. kr. zalogi šolskih knjig je izišla nova nemška čitanka v 6 delih, a v 2 delih še izide. Nova čitanka bode torej vstrezala osemletni šolski dobi, zlasti v 8 razrednicah. Kdaj pa dobimo mi Slovenci vsaj 3. čitanko?

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Odbor je imel sejo 3. maja pri sv. Miklavžu. Navzoči so bili gg.: Lapajne, Kovačič, Klanjšček, Repič, Štuhec, Štrenkelj in Zinko. Navzoče odbornike je predsednik Lapajne nekako tako-le nagovoril: Treba bilo pri našem velevažnem društvu bolj pogostnih sej, toda radi oddaljenosti odbornikov bi bilo pogostno posvetovanje odbornikov s stroški za-nje združeno; zato si jih predsednik ne upa sklicovati. Potne stroške pa društvo odbornikom ne more povračevati. Iz tega vzroka mora predsednik sam po lastnem sprevidenju uiniti mnogo, o čemur bi se moral odbor posvetovati. Pa ker se on vsikdar s podpredsednikom in tajnikom sporazumljuje, zato se nadja, da bodo odborniki vsem njegovim naredbam priterdili. Vsaj je njegovo delovanje združeno z obilim trudom in z nemalimi skerbmi, katere bi rad odložil pri bodočem občenem zboru drugi moči. Stanje društva ni po vsem povoljno, dasiravno se jako neugodno imenovati ne more. Pred vsem naj povem, da so bili lanske račune gg. pregledovalci odobrili. Društvo ima največje račune z Pajk-ovo tiskarno. Ko smo račune za lansko leto pregledovali, dolžno jej je bilo društvo blizo 550 gld. (Med temi za „zgodovino“ 186 gld.) Na račun tega dolga se je plačalo okoli 500 gld.; torej bi bili za lansko leto jej še 50 gld. dolžni, a za letošnje pa zopet kacij 180 gld. za tisk „Učitelja“. Ta dolg od kacij 230 gld. bi se lahko hitro poravnal, ako bi se mogla „zgodovina“ v denar spraviti, kajti te knjige ima še društvo kacij 1500 iztisov, ki so vredni svojih 300 gld. Dohodkov je imelo društvo od lanskega občnega zbora blizo 800 gld. Toda društvo imelo je razen stroškov pri „Učitelju“, pri „zgodovini“ in „koledarji“ še mnogo družih stroškov, n. pr. pri pravadah društvenega organa, pri pošti, ki zlasti obilo stane. Pri „koledarju“ društvo ni imelo zgube, a dobička radi tega malo kaže, ker je obilo še izostalega denarja zanj. V zadevi „zgodovine“ je predsednik vse storil, da bi se bolj razširjevala, toda dosedaj je imelo vse slab uspeh. Za inserate ima društvo še mnogo dobiti pri okrajnih šolskih svetih v celjskem okraju in drugod. — Društvo ima na prodaj razen „zgodovine“ še nekaj družih knjig, katere se pa tudi slabo kupujejo. Stroški in dohodki pri tem se posebej zapisujejo. — Predsednik je več iztisov

„zgodovine“ podaril (20 iztisov ljutomerski šoli, 10 malenedeljski), kar se odobruje. — S tem, kar je predsednik o svojem delovanju poročal, so bili odborniki zadovoljni, le v nekaterih zadevah so zahtevali razjasnenja. Na predlog g. Žinka se sklene, naj se „zornjepis“, ki se tiska v „Učit.“, v posebni kujžici na svitlo da. Sklene se na dalje, naj se „zgodovina“, posebno priporoča učiteljem za nabavo šolarskim bukvarnicam. Prihodnji občni zbor naj bo 18. septembra v Brežicah. Ondotno učiteljsko društvo naj se za pomoč naprosi, zlasti v zadevi, zabave s petjem. „Učiteljski koledar“ naj se tudi za leto 1878 izda. Obsega naj najatančniši imenik, popis delovanja našega društva (predlog g. Žinka) in cesarsko rodovino (predlog g. Kovačiča). Naj bode okusne oblike, a cene ne večje od 50 do 60 kr. Posebnih predlogov ni bilo. Omenimo naj še, da se je bil odbornik g. Brezovnik pisмено izrazil o točkah dnevnega reda.

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.) V seji 26. aprila se je določilo, da bode 10. septembra 1877 druga deželna učiteljska konferenca v Gradci, za katero se je dnevni red določil. Za šolo v Polju se je dovolila ustanovitev nadaljevalnega kmetijskega tečaja. Anton Peternel se je imenoval učiteljem v Laškem tergu. Nadučitelj Peter Kapnu v Konjicah se je poterdil za okrajnega šolskega svetovalca.

(Iz koroškega deželnega šolskega sveta.) V seji 6. aprila je deželni šolski svet okrajnim šolskim svetom pri priliki posebnega slučaja ukazal, da naj pri prošnjah za kvinkvenije učiteljem dvojezičnih (t. j. slovenskih) šol okrajni šolski nadzorniki posebno to omenjajo, če je prosilec nemščino po predpisih podučeval in če je v nemščini zadovoljne uspehe dosegel. (Ti zadovoljni uspehi so kor. dež. š. svetu popolno naučenje nemščine od strani slovenskih otrok. Tega pa našem mnenju ni mogoče doseči slovenskim učiteljem, torej se bode treba kvinkvenijam kar odpovedati. Ured.)

(V zadevi slovenskih čitank) Pri okrajni učiteljski konferenci v Ptujtu lanskega leta volil se je bil odbor v ta namen, da bi delal priprave za nove čitanke. Temu odboru imam jaz čast biti načelnik. Te dni mi je ud tega odbora pisмено prašal, zakaj odbornikov k posvetovanju ne povabim. Hočem njemu in ostalim odbornikom tu javno odgovoriti. Prav za prav je bila volitev onega odseka v sedanjih okoliščinah čisto nepotrebna reč. Morejo se-li oni odborniki iz 5 okrajev k sejam shajati? Bodo-li hoteli na svoje stroške potovati? Pa recimo, da bi tudi žertovali nekaj časa in denarja, ter se trudili in nabirali gradivo za nove čitanke, je-li smo potem zagotovljeni že, da pridejo nove čitanke tudi na svitlo? Rokopise za nove čitanke nabirajo mnogo slovenski učitelji, toda založnika ni dobiti. Privatni knjigoteržci nočejo slovenskih čitank založiti, ker se bojé neodobrenja, sl. vlada pa — —. No, vladi je pa rokopis za 3. berilo g. Praprotnik v Ljubljani že davno predložil, pa se vendar nič ne čuje, da pride v kratkem na dan. Za 1. in 2. berilo delajo učitelji tudi priprave — toda založnika ni in ni najti. —

V Ljutomeru 10. maja 1877.

Ivan Lapajno.

(Narodnostna enakopravnost pripoznana.) Novembra meseca l. 1875 je ukazal deželni šolski svet na Dolonjem Avstrijskem, da mora v vseh javnih ljudskih šolah v tej kronovini nemški jezik učni jezik biti in da se tudi v katerem slovenskem narečju, ki se po nekaterih krajih govóri, ne sme podučevati. Da se ta ukaz izpelje, zaukazal je: 1. Vse česke šolske knjige naj se mahoma odpravijo. 2. Vse podučevanje naj se verši v nemškem jeziku na podlagi primernih knjig. 3. Za šolsko leto 1875-76 naj se še rabi slovenski jezik kot sredstvo za sporazumljenje novih učencev. 4. Nadzorovanje naj se verši brez posredovanja tolmačev, uspeh nadzorovanja se meri izključljivo po znanju nemščine. 5. Ako se pri nadzorovanju s sedanjimi učitelji ne doseže zadosten

uspeh, naj se učitelji iz službenih obzirov prestavijo in nadomestijo s takimi, kateri ne bodo nijednega slovanskega narečja zmožni. Zoper to naredbro so tri slovanske občine na Dolenjem Avstrijskem, katerim se je zlasti krivica zgodila, pritožile na naučno ministerstvo, opiraje se na §. 6. državne šolske postave od 14. maja 1869, na §. 19. državne osnovne postave od 21. decembra 1867. Naučno ministerstvo je v glavnih točkah odbilo pritožbo, in pripoznalo, da se izključljivo le v nemškem jeziku poučevati ima, a v nijednem drugem slovanskem narečju. Le v tem je naučno ministerstvo priterdilo pritožbi, da naj se za te slovanske šole nastavlja učitelji, ki slovansko znajo, (če tudi spričevala o tem nemajo), dokler se bode za to potreba kazala. Zoper to odločbo, s katero seveda niso mogle biti občine zadovoljne, napovedale so pritožbo na državno sodišče, ki je 25. aprila o tem obravnavalo. Naučno ministerstvo je zastopal sekcijski šef dr. pl. Lemayer. Ta je povdarjal, da prvi odstavek §. 19. izražuje samo princip, iz katerega se pa za nikogar pozitivna pravica izpeljati more. Ni treba dokazovati, da češki jezik na Dolenjem Avstrijskem ni v navadi. §. 51. na katerega se občine sklicujejo, ne velja, kajti ne določuje, kateri jezik naj bo učni jezik, in kateri jezik naj velja za materinski jezik. Za šolo je učni jezik materinski jezik. (Lepa logika. Ured.) Občine je zagovarjal dr. Kar. Dostal. On pravi: Tu gre največ za to, ali se otroci onih slovanskih občin svoj materinski jezik učiti smejo, ne za to, ali naj se nemščine učé ali ne. Res je, da 1. oddelek §. 19. izgovarja samo princip. Pa ravno zoper princip državne osnovne postave se ne sme pregrešiti s kako drugo postavo, še manj s kakim vladnim ukazom. Državna osnovna postava velja za vse dežele. Po §. 51. se mora v materinskem jeziku mladina dobro izuriti, materinski jezik otrok je pa tisti, katerega otroci v resnici govoré, a ne tisti, katerega naučno ministerstvo dekretira. Državno sodišče je pripoznalo, da se je slovanskim občinam krivica zgodila. Pripoznalo je, da so one občine po jeziku, noši in navadah slovanskega rodu, da je jezik njihovih otrok slovanski, in da imajo pravico do gojenja njihovega jezika v šoli. Taisto pravo jim izvaja državno sodišče iz §. 6. derž. post. od 14. maja 1869 in iz §. 51. učnega in šolskega reda od 20. avgusta 1870. (Po „Politiki“.)

(Iz ljutomerskih goríc.) Ormuško učiteljsko društvo je 3. maja zborovalo pri sv. Miklavžu Navzočih je bilo 10 učiteljev in 2 učiteljici. Predsednik g. Kovačič nagovori in pozdravi navzoče. G. Lapajne govori na kratko o nekaterih prikaznih v navadnem življenju, katere razlaga s kemičnega stališča. G. Štrenkelj priporoča izlete z učenci v naravo in g. Žinka pa nadaljuje s svojim prav razumljivim govorom iz čebeloreje. Po zborovanji zbrali so se učitelji k skupnemu obedu.

(Učiteljske preskušnje) sta delala letos spomladi v Ljubljani 2 za meščanske šole; 12 pa za ljudske šole. V Gradci je delalo 17 učiteljev izpit; med temi 4 Slovenci, od teh poslednjih sta 2 dostala, 2 ne.

(Koroški deželni zbor) je sklenil, da naj se pomnožim učiteljem daje samo 20 glđ. na mesec. Kakošen učitelj bode s tako plačo zadovoljen? Učitelj nobeden, k večjemu kakov pastir?

(Robata prederznost.) V Teharjih pri Celji je vlani meseca avgusta ondošnji občinski sluga — berič, kakor ga zovejo — svojo neotesanost s tim narisal, da je katehetu g. V. G. otroko, z zaporom kaznovane, razsajaje iz šole izpustil, priletel na g. kateheta, ga s sirovimi besedami napadal in mu s pestmi grozil. Gosp. G. je to divje obnašanje občinskega sluga gosposki obznanil, na kar sta imela 28. aprila t. l. v Celji konečno obravnavo. Ker je katehet g. G. slugi odpustil, ter nij zahteval, da bi bil sluga kaznovan, se je slugi naložilo, da mora g. kateheta, kar tam v pričo odpušcanja prositi. Sirovemu značaj sluga je bilo to ponižanje preveliko, ter naravnost reče, da toga ne stori nikoli. Ko mu sodnik za-terdi, da, ako tega takoj pripriči ne stori, določila se mu bode postavna kazen, katera bi utegnila malo večja biti, si ošabni sluga vendar premisli,

ter prosi g. kateheta odpuščenja. — Kako prijetno in uspešno delovanje mora biti tam, kjer imajo tako „olikani“ sluge in sploh ljudje enake baže upliv pri šoli in občini!?

(Vabilo.) Ljutomersko okrajno učiteljsko društvo ima 7. junija pri sv. Tomažu občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. O rastlinstvu v narodni šoli (g. Kryl); 2. O nazornem nauku (g. Klanjšček); 3. Volitev novega odbora; 4. Predlogi. Začetek ob 9. uri.

(Učiteljske preskušnje v Gorici) je delalo 9 gospodov, 7 za ljudske, 2 za meščanske šole. Mej prvimi je bil eden (iz Istre) 62 let star. V Kopru je delalo baje 10 gospodov. V Ljubljani je od dveh gospodov pri izpitu za meščanske le eden dobil spričevalo št. 3., pri ljudskih šolah 1 št. 2, 8 št. 3 in 4 št. 4.

(Povabilo.) V četrtek 7. junija ima učiteljsko društvo ptujsko svoj 5. redni zbor, h kateremu se vsi p. n. udje uljudno vabijo, da se ga blagovolijo prav obilno udeležiti.

Dnevni red: 1. Branje zapisnika zadnje seje. 2. Odborova naznaila. 3. Predavanje nadučitelja F. Silvester-ja: O slovenski slovnici. 4. Predavanje nadučitelja J. Ferk-a: Obrestni računi. 5. Predavanje učitelja J. Robič-a. Zemliščna lastnost ptujskega okrajnega glavarstva. 6. Predlogi. Posamezna povabila se ne bodo razpošiljala.

Ptuj 16. maja 1877.

Odbor.

(„Savinjsko učiteljsko društvo“) bode imelo dne 22. majnika svoj občni zbor v št. Pavlu pri Preboldu. Začetek ob 9. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Poročilo predsednikovo, tajnikovo in blagajnikovo. 2. Vplačevanje društvnine. 3. Nasveti o društvenih zadevah. 4. Spisje o narodni šoli; g. Škoflek. 5. O lepopisji; g. Meglič.

(Vabilo) k zborovanju učiteljskega društva Kozje-Sevniška-Brežkega okraja, katero bode 1. junija t. l. v Brežicah. Dnevni red: Skupna rešitev prašanj za prihodnjo učiteljsko konferencijo 26. julija t. l.

(Poslanica.) Nekaterim P. T. gospodom učiteljem na spodnjem Štajerskem sem minulo zimo doposlal po jeden snopič: „Kocijančičevih narodnih pesnij“, a dotični gospodje tovariši niso še naročnine nakazali. Ker je drugi snopič že v tisku, se dotičneži uljudno prosijo, da blagovole prej ko mogoče zaostalo naročnino nakazati, da bode g. K. lahko spolnil „pogodbenih pogojev, ker delo čaka“. Ob jednem naznanjam, da imam še nekaj K. prvih snopov; kdor želi te pesmi, jih lahko pri meni dobi. Tovariši! podpirajte hvalevredno početje!

V Ribnici na Štajerskem, dne 7. maja 1877.

ANTONIJ LEBAN, učitelj.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska služba pri sv. Jurji na Ščavnici (okraj gornje Radgonski, 3razr.) s 550 gld. do 31. maja na kr. š. svet. Podučiteljska služba v Šmartnu (2razr., p. Slov. Gradec) s 440 (330) in stan. na kr. š. svet. — Podučiteljska služba (tudi za podučiteljico) v Rajhenburgu (3razr.) s 480 (360) in 60 gld. stan. do 30. maja na kr. š. svet. Učiteljska služba pri sv. Jakobu v Sl. gor. (okraj marib., 3. r.) s 550 fl. in stan. do 25. maja na kr. š. sv.

Na Kranjskem: Učiteljska služba v Hotedersici (1 r.) s 450 fl. in stan. do 15. jun. na kr. š. sv.

Na Goriškem: V goriški okolici: Nadučiteljska služba v Križu, učiteljske službe v Batah, Biljah, na Gorenjem polu, v Kaln, Kviškem in št. Ferjanu do 24. jun. — vse te službe so v 2. plač. razredu. Služba učiteljice (2. plač. razred) v Cerničah. Pri službi v St. Ferjanu je 100 gld. posebne doklade.

Premembe pri učiteljstvu po Slovenskem.

Na Štajerskem: G. Lud. Tribnik (iz Studenčin), podučitelj v Slatini; g. J. Kunstič, suplent v Dramijah; g. J. Peternel (iz Spodnje-Avstrijskega¹⁾), učitelj v Laškem tergu. G. J. Klenovšek (iz Polskave), nij imenovan podučiteljem v Selnici, kakor se je pisalo.

Na Kranjskem: G. S. Korban, nadučitelj v Št. Vidu pri Zatičini; g. L. Abram, nadučitelj v Kostanjevici. G. Edm. Lahajnar, prej asistent na Ljublj., realki zač. učitelj v Škofjiloki; g. Duller učitelj v Dvoru je umrl; g. Jož. Kavšek v Vinici in g. M. Urak na Dovjem, se za trdno imenujeta. Tako tudi gospodična Krašner za nadučiteljico v Ljubljani. G. Fr. Spintre pride iz Kerškega za učitelja v evanjeljsko šolo v Ljubljano. Gspdna. Korošec bivša pomožna učiteljica v Št. Jerneji na Dolenjskem, je umrla.

¹⁾ Slovenec iz Ljubljane.

Učiteljska služba

na novo ustanovljenej enorazrednici v Zgornji Ponkvi z dohodki III. razreda in stanovanjem se razpisuje.

Prositelji imajo prošnje do konca maja vložiti pri krajnem šolskem svetu v Zgornji Ponkvi (Oberponigi), Post Sachsenfeld.

Okrajni šolski svet Celjski, dne 23. aprila 1877.

Pervosednik: Haas m. p.

Učiteljska služba

na enorazrednici v Št. Lenartu poleg Laškega trga z dohodki III. razreda in stanovanjem se razpisuje.

Prositelji imajo prošnje do konca mesca maja 1877 poslati krajnemu šolskemu svetu v Št. Lenartu poleg Laškega trga.

Okrajni šolski svet 5. maja 1877.

Predsednik: Haas l. r.

Die Unterlehrer- eventuell Unterlehrerinstelle

an der Volksschule Oberrečič, mit den Bezügen der III. Gehaltsklasse und Wohnung, wird ausgeschrieben.

Bewerber, eventuell Bewerberinnen haben ihre Gesuche bis 25. Mai 1877 an den Ortsschulrath St. Gertraud ob Tüffer einzusenden.

Bemerkt wird, dass auch ungeprüfte Supplenten Berücksichtigung finden, falls sie bei einem Lehrversuche hiezu befähigt erkannt wurden.

Bezirksschulrath Tüffer am 30. April 1877.

Der Vorsitzende: Haas.

Podučiteljska služba

na novo razširjeni dvorazrednici v Šmartnem pri Slov. Gradcu, z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem, se precej oddaja definitivno ali pa tudi začasno.

Prošnje naj se pošiljajo po predpisanem potu krajnemu šolskemu svetu v Šmartnem pri Slov. Gradcu (brez določenega roka).

Okrajni šolski svet v Slovenjem Gradcu, dne 14. aprila 1877.

2—3

Pervosednik: **Strobach**.

V Pragi v založbi **Felkl-na in sina** (Celetna ulica, č. 30) so izišle po priporočilu „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“:

NOVE RISANKE

s slovenskimi napisi in s prav dobrim, debelim papirjem.

Perva, druga in tretja risanka so pikčaste, **četrta** ima čisti papir. V 1. risanki so pike 1 cm., v 2.—2 cm., v 3.—4 cm. narazen.

100 kosov velja 4 gld. 50 kr.; posamezni sešitki (s 6 listi) so po 6 kr.

Za **slovenske šole** jih ima pa v zalogi

Janes Giontini in **Fr. Dubois**
v Ljubljani. v Ljutomeru.

Zlasti opozorujemo slavne okrajne šolske svete, p. n. gospode šolske ravnatelje in učitelje na naše, izverstne po najnovejših zemljepisnih znanostih uredjene zemeljske krogle (globe), luno- in planetostroje najnižjih cen v **slovenskem**, **hervatskem** in **serbskem** jeziku. Visoko naučno ministerstvo jih je v svojem času kot edino za šolo pripravne priporočilo.

 Vzori (obrazci) se na zahtevanje zastoj in franko pošiljajo.

Felkl in sina
tergovina s papirjem v Pragi.

5—12

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“

Za uredn. odgovoren Drag. Lorenc. — J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.